

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/616,Warsztaty-dla-nauczycieli-opiekunow-uczniow-bioracych-udzial-w-konkursie-history.html>
18.03.2026, 01:31

Warsztaty dla nauczycieli - opiekunów uczniów biorących udział w konkursie historycznym: „Budujemy nowy dom... Społeczeństwo i władza w Polsce w latach 1944-1956. Doświadczenia świadka historii” - Gdańsk, 29 listopada 2004 r.

20.12.2004

29 listopada 2004 r. w sali konferencyjno-wystawowej IPN im. gen. A.E. Fieldorfa „Nila” przy ul. Polanki w Gdańsku-Oliwie odbyły się warsztaty wprowadzające nauczycieli w zagadnienia związane z tematem II ogólnopolskiego konkursu historycznego: „Budujemy nowy dom... Społeczeństwo i władza w Polsce w latach 1944-1956. Doświadczenia świadka historii”. Spotkanie rozpoczął prof. dr hab. Grzegorz Górski (KUL) wykładem pt.: „Podstawy prawne PRL-u”. Na wstępie prelegent uzmysłowił słuchaczom, że jeszcze dzisiaj odczuwamy skutki ustawodawstwa komunistycznego. Ukonstytuowanie się III RP na podstawie prawodawstwa PRL stwarza wiele komplikacji. Np. kwestia odszkodowań dla zabużan wciąż pozostaje nierozwiązana.

W końcowym okresie wojny działały dwa ośrodki władzy. Wyrazem prawnego trwania przedwojennej państwowości polskiej były (uznawane za reprezentacje Podziemnego Państwa Polskiego) rezydujące w Londynie instytucje: Prezydenta, Rządu oraz Wodza Naczelnego.

Powstała zaś w styczniu 1942 r. Polska Partia Robotnicza (nazwa zaproponowana przez Georgi Dymitrowa) była jednym z elementów tworzenia przez Moskwę zaplecza komunistycznego w Polsce. Przynależna do międzynarodówki jako sekcja polska nie miała poparcia wśród społeczeństwa polskiego. Ludzie kierujący PPR byli także członkami WKPb oraz obywatelami sowieckimi. Jednocześnie żaden komunista nigdy nie zadeklarował chęci przyjęcia obywatelstwa polskiego. Wszystkie formacje satelickie PPR (GL, AL, ZWM) były tworzone przez tych samych ludzi.

W myśl „Manifestu” PKWN jedynym źródłem władzy w Polsce miała być Krajowa Rada Narodowa powołana do życia przez Stalina w noc sylwestrową 1942/43 r. Organ ten posiadał uprawnienia ustawodawcze, moc powoływania i odwoływania organów wykonawczych oraz sprawowania funkcji parlamentu. KRN została narzucona siłą społeczeństwu polskiemu, chociaż w intencji założycieli miała być jego eksponentem. Toteż od samego początku jej istnienie i wydawane akty prawne były uzurpacją i bezprawiem. Odwołując się do konstytucji marcowej z 1935 r. komuniści próbowali podciąć podstawy prawne legalnych władz RP w kraju i na emigracji.

Organem pełniącym władzę wykonawczą miał być - powołany na mocy ustawy uchwalonej w dniu 21 lipca 1944 r. przez KRN - Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego. Tymczasem posiedzenie KRN nie odbyło się w tym dniu, dokument zaś powołujący do życia KRN wydrukowano dopiero w dniu 15 sierpnia. Kłamstwem było również zapisanie w ustawie Warszawy jako miejsca urzędowania PKWN.

Drugą część spotkania poprowadził sekretarz komisji konkursowej Leszek Rysak (BEP Warszawa). Przy pomocy prezentacji multimedialnej przypomniał nauczycielom zasady i regulamin konkursu.

Korzystając z doświadczenia pierwszego ogólnopolskiego konkursu, który IPN przeprowadził w roku szkolnym 2002/2003, zwrócił uwagę nauczycieli na zasady, jakimi powinien kierować się uczeń opracowując źródła i pisząc pracę historyczną.

Warsztaty zakończyła projekcja filmu Janusza Kotańskiego pt.: „Spotkania z komunizmem” (cz. 1). Dokument przypominał wydarzenia łączące losy Polski z kresami wschodnimi. Komentarz historyków: prof. Adama Strzembosza, Janusza Kotańskiego oraz dr. Andrzeja Nowaka ukazywał politykę sowiecką i walkę o te tereny. Przywoływał również wspomnienia mieszkańców kresów dotyczące m.in. ich spotkań z żołnierzami Armii Czerwonej. Doświadczenia komunizmu, będące udziałem bohaterów dokumentu miały najczęściej tragiczny charakter, ale bywały też groteskowe i karykaturalne.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

